

Provincie Noord-Holland
T.a.v. College Gedeputeerde Staten en
Leden Provinciale Staten
Postbus 3007
2001 DA HAARLEM

Per mail: Statengriffie@noord-holland.nl

Telefoonnummer: 088 - 888 66 66
Faxnummer: 088 - 888 66 60

Datum: 7 juli 2020

Referentie: NH/AM/NV/20.041

Betreft: **Provinciaal kader m.b.t. ganzen en faunaschade**

Geacht College, geachte Statenleden,

In een schrijven d.d. 4 juni 2020 aan Provinciale Staten van Noord-Holland duiden Gedeputeerde Staten de kaders voor nieuw ganzenbeleid. Wij zijn bijzonder teleurgesteld over de beoogde aanpassingen van het provinciaal ganzenbeleid. Vooral omdat de agrarische sector niet alleen de rekening krijgt gepresenteerd maar ook grotendeels verantwoordelijk wordt gehouden voor een tekortschietend ganzenbeleid. LTO Noord maakt, mede namens het HAJK, de Agrarische Collectieven, de Nederlandse Melkveehouders Vakbond en de Nederlandse Akkerbouw Vakbond, graag van de gelegenheid gebruik om via deze reactie ons ongenoegen hierover met u te delen.

Historische context

Om de discussie over een nieuw provinciaal ganzenbeleid goed te kunnen voeren, is het van belang om de (historische) context goed te kennen. We schetsen daarom in het kort de in het recente verleden gemaakte afspraken en achtergronden over (de uitvoering van) het ganzenbeleid. Uiteindelijk zijn deze afspraken tussen partijen de basis geweest om met elkaar een 'probleem' op te lossen. Een complex probleem weliswaar, maar dat mag geen aanleiding zijn voor één van de partijen om ineens een andere koers te varen. Te meer omdat LTO Noord zich ook altijd een betrouwbare partner heeft getoond bij implementatie van provinciaal beleid. Uiteindelijk willen we toch als betrouwbare partners beschouwd worden. Toch?

Een korte schets van gemaakte afspraken

1. In 2014 is het provinciaal 'Uitvoeringsbeleid Ganzen Noord-Holland 2014' vastgesteld. In dit beleidskader wordt aangegeven dat *'een succesvolle soortenbescherming'* de reden is voor het stijgen van kosten voor de uitkering van tegemoetkomingen voor ganzenschade. In combinatie met deze succesvolle soortenbescherming wordt een toename van geschikt areaal broedgebied en *de toegenomen verwevenheid van nieuwe natte natuur en cultuurlandschap* volgens dit beleidskader als oorzaak gezien voor de grote stijging van de ganzenpopulatie. De vraag is vervolgens gesteld wat deze soortenbescherming in combinatie met de grote provinciale ambitie op natuurbeleid mag gaan kosten! Het antwoord daarop:
 - uitkering tegemoetkoming schade door grauwe gans, nijlgans, kolgans en Canadese gans moet terug naar schadeniveau 2005.
 - uitkering tegemoetkoming schade door brandgans moet terug naar schadeniveau 2011.

2. Het provinciaal 'Uitvoeringsbeleid Ganzen Noord-Holland 2014' is het kader geweest voor het 'Ganzenbeheerplan 2015-2020 Noord-Holland' van de Faunabeheereenheid Noord-Holland (FBE). In het ganzenbeheerplan is, conform de opdracht vanuit de provincie, de doelstelling opgenomen om voor de grauwe gans en brandgans het schadeniveau in 2005 respectievelijk 2011 te bereiken.
3. Als gevolg van de inwerkingtreding van de Wet Natuurbescherming op 1 januari 2017, waardoor onder meer de Flora- en Faunawet is komen te vervallen, zijn de provincies verantwoordelijk voor het natuurbeleid en moeten vanuit die optiek ook invulling geven aan het actieve soortenbeleid. De provincie Noord-Holland heeft deze verantwoordelijkheid uitgewerkt in een vijftal verordeningen en twee beleidsregels. Bij de vaststelling van deze verordeningen op 3 oktober 2016 door Provinciale Staten van Noord-Holland is door Gedeputeerde Staten toegezegd dat de schadevergoeding voor ganzenschade op het niveau van 95% van de getaxeerde schade blijft tot dat het schadeniveau van 2005 is bereikt!

Naar het heden

De doelstellingen vanuit het provinciaal 'Uitvoeringsbeleid Ganzen Noord-Holland 2014', en de uitwerking daarvan in het 'Ganzenbeheerplan 2015-2020' van de FBE, om de uitkering tegemoetkoming schade veroorzaakt door de grauwe gans en de brandgans terug te brengen tot het schadeniveau van 2005 respectievelijk 2011 zijn nog niet gerealiseerd. Vooral het juridisch aanvechten van provinciale ontheffingen voor het toepassen van beheer en schadebestrijding is daarvoor een oorzaak. Om die reden heeft beheer en schadebestrijding slechts ten dele kunnen plaatsvinden met als gevolg een exponentiele groei van de ganzenpopulatie, en daarmee van de schade aan landbouwgewassen, tot gevolg hebbend. Om een beeld te schetsen: de uitgekeerde schade voor alleen de grauwe gans, brandgans en kolgans bedroeg in 2019 ruim € 5,5 miljoen. Daarbij is het goed te weten dat de totale schade ruim 4 maal groter is (onderzoek CLM in opdracht van Faunafonds) maar niet wordt geclaimd en/of vergoed (onder meer inspanning en investeringen van grondgebruikers in preventie, oktoverschade buiten Natura 2000). Gelukkig is de inspanning van alle betrokkenen om de ganzenschade terug te dringen wel uit de cijfers af te leiden. Maar deze reductie van zowel de populatie als de omvang van de schade is nog minimaal. We zullen er met elkaar de schouders onder moeten blijven zetten, en zelf een tandje moeten bijzetten, om de gewenste doelstelling uiteindelijk te kunnen bereiken.

Met elkaar als betrouwbare partners het complexe ganzenvraagstuk oplossen. Dat is en blijft voor ons het uitgangspunt. Om die reden heeft de brief van Gedeputeerde Staten d.d. 4 juni 2020 ons buitengewoon onaangenaam verrast. Volstrekt in tegenspraak met in het recente verleden (zie 'historische context') gemaakte afspraken en toezeggingen van zowel Gedeputeerde als Provinciale Staten wensen Gedeputeerde Staten nu op korte termijn een andere koers te varen. Daar zijn wij zeer verbolgen over!

De volgende zaken willen we graag voor het voetlicht brengen

1. Gedeputeerde Staten willen 'agrarische ondernemers meer prikkelen' om de ganzen snel en doelgericht te benaderen. Ze vinden dat het huidige beleid agrarische ondernemers onvoldoende stimuleert om ganzenschade te voorkomen. De suggestie dat agrarische ondernemers 'beperkte prikkels' hebben om in te zetten op preventie van faunaschade is een diskwalificatie voor de grote inzet van ondernemers om schade te voorkomen. Te meer omdat de uitkering van faunaschade slechts betrekking heeft op een tegemoetkoming van gederfde inkomsten en ook niet van toepassing is op de inzet van de ondernemer, de aanzienlijke kosten van afwerende maatregelen en het optreden van vervolgschade. Ondernemers zijn voedselproducenten en willen in principe geen schade aan hun gewassen ondervinden. Schade aan tuinbouwgewassen betekent dat producten niet geoogst en/of niet afgeleverd kunnen worden met voedselverspilling als gevolg. Naast voedselverspilling kan door vervuiling van voedsel ook de voedselveiligheid in het geding komen. Het produceren van veilig en gezond voedsel behoort tot de kernwaarden van de agrarische ondernemer. Als deze kernwaarden geheel buiten zijn invloed om in het geding komen, vooral met betrekking tot de voedselveiligheid, dan kan dat forse financiële consequenties hebben voor de betrokken bedrijven. Alleen al om die redenen zullen agrarische ondernemers er alles aan doen en blijven doen om faunaschade, en de consequenties daarvan, te voorkomen. Als de provincie vervolgens durft te beweren dat ondernemers geprikkeld moeten worden om faunaschade te voorkomen door het verhogen van het eigen risico dan staat de provincie volstrekt buiten de werkelijkheid.

2. Gedeputeerde Staten wensen de uitkering van de tegemoetkoming van ganzenschade te maximeren op 80%. Dat betekent dat het eigen risico voor agrarische ondernemers buiten de rustgebieden, Natura 2000-gebieden en een beperkte buffer rond deze Natura 2000-gebieden wordt verhoogd van 5% naar 20%. Gedeputeerde Staten verschuilen zich voor deze beleidswijziging achter de Wet Natuurbescherming die verlangt dat grondgebruikers alles in het werk stellen om schade te voorkomen of te beperken. Dit laatste is opvallend want volgens ons is hierbij geen sprake van een wijziging ten opzichte van de Flora en Faunawet. Als dat wel het geval is, horen we dat graag van Gedeputeerde Staten! Gedeputeerde Staten vergeten gemakshalve wel dat om diverse redenen de ganzenpopulatie de afgelopen jaren zo explosief is gestegen dat allerminst sprake is van een beheerbare populatie op grond waarvan je van een grondgebruiker mag en kan verwachten dat hij alle maatregelen neemt of kan nemen om schade te voorkomen of te beperken. Schade aan landbouwgewassen die ondanks alle inspanningen van de agrarische ondernemers optreedt, moet daarom worden vergoed. En wel volledig tot het moment dat sprake is van een beheerbare populatie.
3. Het presenteren van de rekening voor een tekortschietend ganzenbeleid aan de agrarische sector is om nog een reden niet terecht. Zoals eerder geschetst, heeft de provincie in het 'Uitvoeringsbeleid Ganzen Noord-Holland 2014' geconstateerd dat een 'succesvolle soortenbescherming' in combinatie met onder meer 'toegenomen verwevenheid van nieuwe natte natuur met cultuurlandschap' de belangrijkste oorzaken zijn voor de groei van de overzomerende ganzenpopulatie. Het faunabeleid kan daarom ook niet los van het provinciaal natuurbeleid worden gezien! Het faunabeleid is een direct gevolg van het provinciaal natuurbeleid! De provincie moet daarom ook de hand in eigen boezem steken en de (financiële) verantwoordelijkheid voor een gevoerd soorten- en natuurbeleid, met aantallen die ver uitstijgen boven de draagkracht van de verblijfsgebieden, niet afschuiven op de agrarische sector. Investeren in soortenbescherming en natuur betekent ook het op basis van redelijkheid en billijkheid financieel afdichten van de neveneffecten daarvan!
4. Gedeputeerde Staten presenteren het beoogde beleidskader alsof er sprake is van een evenwichtig voorstel (iets vragen / iets bieden). Daarvan is echter geen sprake. Agrarische ondernemers worden geconfronteerd met een verhoging van het eigen risico, maar krijgen vervolgens niets wezenlijk anders aangereikt om de schade aan landbouwgewassen te voorkomen/beperken. Het voorgestelde beleid is in essentie het bestaande beleid met enkele cosmetische aanpassingen. Zelfs de winterrust, waarbij agrarische ondernemers geen beheer en schadebestrijding kunnen toepassen zonder daarvoor in grote delen van de provincie een volledige vergoeding te ontvangen, willen Gedeputeerde Staten handhaven! Dit laatste terwijl altijd gezegd is dat de winterrust zal verdwijnen op het moment dat de gewenste doelen (schadeniveau 2005 en 2011) niet worden gehaald. Hoewel LTO Noord niet per definitie tegen een vorm van winterrust is, is het standpunt van Gedeputeerde Staten in deze niet te begrijpen in relatie met de in het verleden gemaakte afspraken. Het bevestigt nogmaals ons beeld dat het beoogde beleid slechts om één reden doorgevoerd moet worden: bezuinigen op de tegemoetkoming faunaschade. Het doen voorkomen alsof hier geen sprake van is door de middelen die door de verhoging van het eigen risico vrijkomen in te zetten voor een 'transitie naar een duurzame landbouw' zien we als een sigaar uit eigen doos. Deze middelen staan overigens in geen verhouding tot de vele tientallen miljoenen die de provincie investeert (en gaat investeren) in het natuurnetwerk. Het was logisch geweest als de provincie met het oog op deze natuurinvesteringen, zie ook het vorige bullet, juist de reservering voor de uitkering van faunaschade had verhoogd!
5. Niet onbelangrijk is dat Nederland, op basis van Europees beleid (o.a. de Habitatrichtlijn), een plicht heeft om zorg te dragen voor een evenwichtige populatie van inheems beschermde dieren in hun habitats. De provincie Noord-Holland is als gedelegeerd verantwoordelijke de partij is om deze doelstellingen te realiseren. Het is evident dat dit beleid vooralsnog niet is gerealiseerd en er aantoonbaar sprake is van substantiële onbalans tussen vooral de voorkomende overzomeraars en de draagkracht binnen hun verblijfsbiotoop. Het nemen van verantwoordelijkheid in deze, en niet het afwentelen van de lasten van de overpopulaties op de agrarische sector, zou de provincie sieren.
6. De voorziene inzet om beheer en schadebestrijding in de Natura 2000-gebieden in te vullen, achten wij ook van belang. Maar dan moet er wel doorgepakt worden. De gepresenteerde voorstellen zijn kansrijk, maar niet voor de korte termijn. Juist voor de korte termijn is het kunnen toepassen van structureel populatiebeheer en schadebestrijding in de Natura 2000-gebieden van belang! Ondanks diverse voorstellen van de FBE is de huidige, in de praktijk niet uitvoerbare, vergunningverlening nog altijd van kracht. Er moet ingezet worden op het op korte termijn uitvoeren van de FBE-plannen om toe te werken naar een adequate aanpak van ganzen in deze Natura 2000-gebieden.

7. Het ontbreekt in de brief van Gedeputeerde Staten aan duidelijkheid over het doel waarop de provincie wil afkoersen inzake de ganzenpopulatie. Er wordt weliswaar gesproken over 'streefstand' maar dit is niet nader gespecificeerd. Nogmaals verwijzend naar de eerder gemaakte afspraken moet duidelijk worden aangegeven dat deze streefstand is: schadeniveau 2005 (grauwe gans, kolgans, nijlgans en Canadese gans) en schadeniveau 2011 (brandgans).

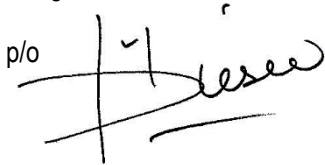
Resume

Het landbouwbedrijfsleven hecht waarde aan de met elkaar gemaakte afspraken over het ganzenbeleid en de vergoeding van de ganzenschade. Een partner een partner, een woord een woord! Wij willen met alle betrokkenen de schouders zetten onder (nieuw) ganzenbeleid maar de schade aan landbouwgewassen moet volledig worden vergoed totdat de provinciale doelstelling is bereikt en de hoogte van de ganzenschade teruggebracht is tot de genoemde schadeniveaus 2005 en 2011.

Wij willen Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten met klem vragen om het ganzenbeleid op basis van de eerder gemaakte afspraken, en waar mogelijk op basis van voortschrijdend inzicht met inzet van nieuwe instrumenten, voort te zetten en niet te tornen aan de hoogte van de tegemoetkoming van ganzenschade totdat het gewenste schadeniveau is bereikt!

Wij zijn altijd bereid om deze reactie, en de consequenties daarvan voor uw beleid, mondeling toe te lichten.

Hoogachtend,

p/o

Albert Hooijer
Portefeuille houder Fauna LTO Noord Noord-Holland

Contactpersoon: A. (Ard) Mooij - amooij@ltonoord.nl - 06 22 52 78 52

Deze brief is goedgekeurd en draagt mede steun van de volgende vertegenwoordigers van agrarische belangenorganisaties in Noord-Holland:

Agrarische Collectieven Noord-Holland:	Klaas Wim Jonker
HAJK:	Joost Ruijter
NMV:	Ron Stuyt
NAV:	Jan van 't Hul